

Branschorganisationen
för dagligvaruhandeln

Diarienummer: 00925–2023 (kontrollköp) och 00926–2023 (egenkontrollprogram)

Inskickat: 2023-09-06

Ansvarig tjänsteman: Charlotte Hell och Mona Lauermann Orheden

Från:

Svensk Dagligvaruhandel

Till:

Folkhälsomyndigheten

info@folkhalsomyndigheten.se

Remiss av Folkhälsomyndighetens föreskrifter om egenkontrollprogram och kontrollköp avseende tobaksfria nikotinprodukter

Svensk Dagligvaruhandel är branschorganisationen för dagligvaruhandeln i Sverige. Våra medlemsföretag är Axfood AB, City Gross AB, Coop Sverige AB, ICA Sverige AB, Lidl Sverige KB och Livsmedelshandlarna. Tillsammans står vi för drygt 95 % av dagligvaruhandeln i Sverige, med butiker över hela landet. Dagligvaruhandeln sysselsätter runt 95 000 personer, varav en tredjedel är unga (15-24 år).

Svensk Dagligvaruhandels remissvar

Svensk Dagligvaruhandel står inte med som remissinstans men har tagit del av förslagen till föreskrifter och önskar framföra följande.

Lagen (2022:1257) om tobaksfria nikotinprodukter (LTN) trädde huvudsakligen i kraft den 1 augusti 2022. Under cirka ett års tid har dagligvaruhandeln omfattats av aktuell lagstiftning utan någon tillämplig föreskrift för i synnerhet egenkontrollprogram. Kommunerna har därför utövat sin tillsyn av tobaksfria nikotinprodukter utan några nationella föreskrifter och respektive butik har därför behövt ha en dialog med respektive kommun för att säkerställa att butiken lever upp till lagstiftningen utan någon närmare vägledning.

Förslaget till ny föreskrift innebär i stort sett inga förändrade rutiner då dagligvaruhandeln hittills har utgått från den befintliga föreskriften (HSLF-FS 2019:20) vid utformningen av sina egenkontrollprogram även gällande de tobaksfria nikotinprodukterna. Under denna period har butikerna dock fått olika besked från olika kommuner i landet kring huruvida tobaksfria nikotinprodukter

kan ingå i samma egenkontrollprogram som för de övriga produkterna eller om de tobaksfria ska ha ett separat egenkontrollprogram.

Svensk Dagligvaruhandel har vid flera tillfällen (bland annat till den pågående utredningen gällande enhetlig tillsyn av tobaksfria nikotinprodukter¹ samt i tidigare remissvar och brev till Folkhälsomyndigheten) framfört att den stora variationen i kommunernas tillsyn är ett omfattande problem som behöver adresseras av ansvarig tillsynsmyndighet. Den icke likvärdiga tillsynen medför såväl en oförutsebar rättstillämpning som en snedvridning av konkurrensen. Vi anser därför att det är olyckligt att myndigheten först ett år efter lagens ikraftträdande remitterar ett förslag på ny föreskrift. Detta borde enligt vår uppfattning ha skett i samband med lagens ikraftträdande. Som branschorganisation arbetar vi också kontinuerligt med revidering av våra branschriktlinjer för försäljning av tobak, folköl och tobaksfria nikotinprodukter, som ett verktyg för att hjälpa butikerna att tolka lagstiftningen korrekt. Avsaknaden av ytterligare klargörande från Folkhälsomyndigheten har medfört att vi inte kunnat revidera dessa och informera våra medlemmar som planerat.

Vi önskar också betona att ett av de grundläggande problemen i den kommunala tillsynen är enligt vår uppfattning att olika företag behandlas olika beroende på val av försäljningskanal. För en väl fungerande marknad är det viktigt att regelverket för e-handel och distribution är likartat oavsett typ av produkt som säljs och vilken kanal som används. En väl fungerande konkurrenssituation kan endast uppnås om försäljning via ett fysiskt försäljningsställe och försäljning via e-handel behandlas likvärdigt. Detta har vi bland annat tidigare framfört i vårt tidigare remissvar till Folkhälsomyndighetens vägledning om ålderskontroll (dnr 04912–2021).

Avslutningsvis ser vi positivt på att en nationell reglering tas fram för kontrollköp, då det bör resultera i en mer enhetlig hantering av kommunerna.

¹ Dir. 2022:111. *En trygg uppväxt utan alkohol, tobak och nikotinprodukter.*